

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עח"מ 39174-11-13

העותרים

אבו סרחאן ואח'
על-ידי כ"כ עו"ד מישל עודה

נגד

המשיבים

1. שר הפנים-משרד הפנים
 2. רשות האוכלוסין וההגירה
 3. יו"ר ועדת ההשגה לזרים במשרד הפנים
 4. היועץ המשפטי לממשלה
- באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

פסק-דין

העתירה

1. בגדרה של העתירה מלינים העותרים על החלטות שניתנו על-ידי משרד הפנים בבקשות שהגישה עותרת 1 לרישום ילדיה, עותרים 2-5, במרשם האוכלוסין בישראל. בין-השאר ביקשו העותרים מבית-המשפט להורות למשרד הפנים לתקן את נהליו בבקשות לרישום ילדים, באופן שלילדים יינתן מעמד זמני בישראל עובר להשלמת מרכז חיים של שנתיים, זאת בהמשך להערות בתי-המשפט לעניינים מנהליים בפסקי-דין שניתנו בתיקים אחרים (עח"מ 8340/08 אבו גית נ' שר הפנים (10.12.08); ועח"מ 727/06 נופל נ' שר הפנים (22.5.11)). ההליכים בעתירה נדחו מעת לעת בין-השאר לנוכח העובדה שבמהלך שמיעת העתירה שינה משרד הפנים את נהליו בנדון; והעתירה, כמו גם כתבי-הטענות, עברו שינויים כתוצאה מכך. העתירה בעניינם של עותרים 2 ו-3, נמתקה בהסכמת הצדדים, זאת הואיל והשניים הגישו בקשתם בעת שכבר היו בגירים. עם הזמן נופקו היתרים ליתר העותרים; והעתירה נותרה תלויה ועומדת רק לגבי הסעד המבוקש של תיקון הנהלים. העתירה מתמקדת בשאלה, מהו סוג ההיתר או האשרה שיש ליתן לקטין מתחת

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשכתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

צח"מ 39174-11-13 אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

לגיל 14 "לתקופת ביניים", בעת ההמתנה לתקופה של מרכז חיים של שנתיים בישראל לשם תחילת הטיפול בבקשה.

הרקע העובדתי וההליכים שקדמו להגשת העתירה

2. עותרת 1 (להלן – העותרת) הנה תושבת המדינה, ונשואה משנת 1992 לתושב אזור יהודה ושומרון, אבו סרחאן. מנישואיהם נולדו להם שבעה ילדים. עותרים 2 ו-5 הם ארבעה מילדי בני הזוג, הם נולדו בישראל, אך נרשמו באזור. עותר 2 יליד 30.10.93, עותר 3 יליד 11.5.95, עותרת 4 ילידת 21.4.97 ועותר 5 יליד 11.2.07. יתר הילדים נולדו באזור. עם נישואיה, התגוררה העותרת יחד עם בעלה וילדיהם בכפר עבדייה שבנפת בית-לחם. ביום 20.4.13 עברה העותרת, יחד עם בעלה ושבעת ילדיהם, להתגורר בשכונת גיבל-מוכבר בירושלים.

3. ביום 10.6.13 הגישה העותרת שתי בקשות למשיב: האחת – בקשת רישום ילדים עבור ילדיה שנולדו בישראל (עותרים 2-5); והשנייה – בקשה לאיחוד משפחות עבור בעלה ועבור שלושה ילדים אשר נולדו באזור. בבקשת רישום הילדים ציינה העותרת במפורש, כי "הבקשה מוגשת עובר להשלמת מרכז חיים לשנתיים ועניינה במתן אשרות שהייה זמניות עד להשלמת תקופת השנתיים, הכל כפי שמתחייב מהוראות פסיקת בית-המשפט לעניינים מינהליים בעת"מ (י-ס) 3840/08 אבו גית נ' שר הפנים" (נספח ע/1 לעתירה).

ימים ספורים לאחר הגשת הבקשה, ביום 13.6.13, הודיע המשיב לעותרים על דחיית הבקשה. בנימוקי ההחלטה צוין: "מרשתך ובני משפחתך חזרו להתגורר בתחום מדינת ישראל ביום 20.4.13, לכן ומאחר שטרם מלאו להם שנתיים אין באפשרותנו לתת לילדים אשרות שהייה כלשהן. באפשרות מרשתך לפנות אלינו בבקשה חדשה עת ימלאו לה שנתיים בתחום" (נספח ע/5 לעתירה).

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

4. בעקבות דחיית הבקשה וההחלטה לפיה לא ניתן לתת לילדים אשרות שהייה כלשהן בטרם השלמת מרכז חיים של שנתיים בישראל, הגישו העותרים למשיב ביום 17.6.13 ערר פנימי, שבו נטען, בין-השאר, כי עמדת המשיב נוגדת את פסיקת בית-המשפט לעניינים מנהליים בתיק הנ"ל, וכי יש לתת לקטינים אשרות שהייה זמניות גם בתקופה עד להשלמת מרכז חיים של שנתיים בישראל, כדי לאפשר להם לחיות כחוק לצד ההורה תושב המדינה.

ביום 2.7.13 הודיע המשיב לעותרים, במענה לערר, כי "אין שינוי בהחלטה והסידור עומד בעינו". במכתב, חזר המשיב על הנימוק – "מדרשתך חזרה להתגורר בתחום מדינת ישראל אך ורק בפברואר 2013, לכן לא ניתן לתת אשרות שהייה כלשהן לילדים" (ע/8).

5. לאור דחיית הערר, כאמור, הגישו העותרים ביום 8.7.13 השגה לוועדת ההשגה לזרים (השגה 425/13). בהשגה הלינו העותרים על סירובו של המשיב ליתן לילדים מעמד זמני בתקופת הוכחת מרכז החיים במשך שנתיים וכן על סירוב המשיב לתקן את נוהל רישום הילדים באופן שיעלה בקנה אחד עם פסיקת בית-המשפט לעניינים מנהליים בפסקי-הדין אבו גית ונופל. בגדרה של בקשה לצו ביניים שהוגשה במקביל להשגה, נתנה יו"ר ועדת ההשגה החלטה, לפיה הסעד של תיקון נהלים אינו בסמכות הוועדה. לנוכח חוסר סמכותה של הוועדה לדון באחד מראשי ההשגה, ביקש ב"כ העותרים מוועדת ההשגה למחוק את ההשגה כולה. יו"ר ועדת ההשגה מחקה את ההשגה בכל הנוגע לסעד של שינוי הנהלים, אך הותירה אותה תלויה ועומדת בעניין יתר הסעדים הקונקרטיים.

6. בין לבין הגישה העותרת ביום 29.9.13 בקשה לאיחוד משפחות (בקשה מס' 403/13) עבור בעלה וילדיה הרשומים באזור. בהמשך, ביום 21.10.13 פנתה העותרת במכתב למשיב,

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

וביקשה כי יבהיר אם בדעתו לבחון את הבקשה לאיחוד משפחות, או לסרב לה מאותו נימוק שבגיננו סורכה בקשת רישום הילדים.

7. העותרת לא קיבלה מענה מהמשיב, ובהמשך הגישה עתירתה הנדונה ביום 20.10.13. ביום 31.1.14 הגישו המשיבים בקשה לסילוק העתירה על הסף, מחמת אי-מיצוי הליכים, זאת מן הטעם שהעותרים לא המתינו להשלמת ההליך לפני ועדת ההשגה, וטרם מיצו, אפוא, את ההליכים לפני הוועדה. לבקשת כ"כ העותרים נדחה מעת לעת המועד למתן תגובה לבקשה לסילוק על הסף.

8. בין לבין, ובטרם ניתנה ההחלטה בבקשה לסילוק על הסף, ניתנה ביום 4.2.14 החלטת ועדת ההשגה. ועדת ההשגה החליטה לדחות את העתירה בעניינם של העותרים 2, 3 ו-4, ולקבל את ההשגה בענייניו של עותר 5. הוועדה ציינה, כי עותרים 2 ו-3 הגישו את בקשתם לאחר שהיו בגירים, ועל-כן אינם זכאים לקבל מעמד בישראל לפי חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת השעה), התשס"ג-2003. לגבי עותרת 4 נפסק, כי הואיל והייתה בת למעלה מ-14 שנים במועד הגעתה לישראל, היא זכאית לכל היותר (כל עוד חוק הוראת השעה עומד בתוקפו), להפניה לקבלת היתר מת"ק, הרי שלאור פסק-הדין בעניין נופל (כגדרו נקבע כי ככל שמדובר בקטין בן למעלה מ-14 במועד הגשת הבקשה, אשר לגביו נדרשת כתנאי לאישור הבקשה עמדת גורמי הביטחון, לא יהיה המשיב מחויב בהענקת היתר שהיה זמני טרם קבלת העמדה של גורמים אלו) – הרי שהמשיבים אינם מחויבים במתן היתר זמני לעותרת 4 ללא בחינת גורמי הביטחון בעניינה. בכל הנוגע לעותר 5, שהיה בן ארבע שנים בעת מתן החלטת ועדת ההשגה, קבעה הוועדה כי עניינו שונה; וכי כל שנדרש המשיב הוא לבחון את מרכזי חיי המשפחה עד לחלוף שנתיים מלאות, ובנסיבות אלו הורתה להעניק לעותר זה הפניות לקבלת היתר מת"ק ב"תקופת הביניים", בכפוף להוכחת מרכזי חיים של המשפחה בישראל.

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

העתירה מתייחסת גם להחלטתה של ועדת ההשגה, שניתנה כאמור לאתר הגשת העתירה.

הרקע המשפטי

9. סעיף 1 לחוק הכניסה לישראל, מורה כי הסמכות להענקת רישיונות ישיבה בישראל ל"מי שאיננו אזרח ישראלי או בעל אשרת עולה או תעודת עולה", נתונה לשר הפנים או למי שהוסמך על-ידו. שיקול הדעת בהענקת רישיונות ישיבה הוא רחב, ונובע מאופי הסמכות וריבונות המדינה להחליט מי יבוא בשעריה (כג"ץ 482/71 קלרק נ' שר הפנים, פ"ד כז(1) 113, 117 (1972); וכג"ץ 431/89 קנדל נ' משרד הפנים, פ"ד מו(4) 520, 505 (1992)). המדיניות שבה נוקט המשיב מזה שנים, היא שלא להעניק אשרות ישיבה לזרים, אלא כאשר קיימים שיקולים הומניטאריים מיוחדים, ואלו הותוו בנהלים שונים שהוצאו על-ידו.

תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל מורה כדלהלן: "ילד שנולד בישראל, ולא חל עליו סעיף 4 לחוק השבות, תש"י-1950, יהיה מעמדו בישראל כמעמד הוריו; לא היה להוריו מעמד אחר, יקבל הילד את המעמד של אביו או אפוסטרופסו זולת אם ההורה השני מתנגד בכתב לכך; יתנגד ההורה השני, יקבל הילד את המעמד של אחד מהוריו, כפי שקבע השר".

שיקול הדעת הנתון לשר הפנים, בהפעלת סמכויות על-פי חוק הכניסה לישראל, חל גם על הפעלת הסמכות לפי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל. בפסיקה נקבע, כי החוק והתקנות אינם מעניקים מעמד בישראל מכוח לידה בלבד. בית-המשפט העליון עמד, לא אחת, על התכלית החקיקתית שביסוד תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל – מניעת "יצירת נתק או פער בין מעמדו של הורה אשר ישיבתו בישראל היא מכוח חוק הכניסה לישראל, לבין מעמדו של ילדו אשר נולד בישראל, ואשר עצם לידתו בארץ איננה מעניקה לו מעמד חוקי בה" (כג"צ 979/99 קרלו

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

נ' שר הפנים (23.11.99)). בית-המשפט העליון עמד על השיקולים שעל שר הפנים לשקול בבוטחו בקשות לרישום ילדים לפי תקנה 12, שעיקרה "מתן משקל משמעותי וניכר לטובת הילד ולשלמות תאו המשפחתי" (עצ"מ 5569/05 משרד הפנים נ' עוויסאט (10.8.08)). הטעמים לרישום הילדים, לפי תקנה 12, נעוצים בטובת הילד, בזכותו החוקתית של ההורה – אזרח או תושב המדינה – לחיי משפחה ובכיבוד התא המשפחתי.

בעקבות הודעת המדינה לבג"צ (בג"צ 48/89 עיסא נ' מנהלת הלשכה האזורית למינהל האוכלוסין, פ"ד מג(4) 573), הוגמשה פרשנות תקנה 12, ונקבע בנהלים כי ילד יקבל את מעמד הורהו, תושב הקבע, בכפוף להוכחת מרכז חיים בישראל. על-רקע האמור הוציא משרד הפנים נהלים, שעודכנו מעת לעת, בעניין הגשת בקשות לרישום ילדים לפי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל. המשותף לנהלים השונים הייתה דרישה להוכחת מרכז חיים בישראל, בעת הגשת הבקשה ובמשך השנתיים שקדמו לה, כתנאי להענקת מעמד לילדים. בתחילה, בתקופה שנדון פסק-הדין אבו ג'ית, דרש הנוהל קיומו של מרכז חיים בישראל עובר להגשת הבקשה, מבלי לציין מה משכו של מרכז החיים הנדרש. באותה תקופה דרש שר הפנים, מתוקף סמכותו ושיקול דעתו, כי פרק הזמן של מרכז החיים בישראל בעת הגשת הבקשה יתקיים במשך השנתיים שקדמו להגשת הבקשה. בפסק-הדין בעת"מ (י-ם) 742/06 אבו קוויזר נ' משרד הפנים (15.4.07), ובשורה של פסקי-דין נוספים, נפסק כי הדרישה להוכחת מרכז חיים במשך שנתיים, כאמור, מצויה במתחם הסבירות ואינה מקימה עילה להתערבות שיפוטית (ראו למשל פסק-הדין שניתן על-ידי בעת"מ (י-ם) 8716/08 רג'וב נ' שר הפנים (15.11.09)). בפסיקה הובהר, כי אין מדובר בדרישה טכנית, אלא בדרישה מהותית, שנועדה לוודא כי בכוונת מגיש הבקשה להשתקע בישראל ולבסס את הקשר בין ההורה לבין ילדו (עת"מ (י-ם) 14295-11-11 אבו ג'ית נ' משרד הפנים (13.2.12) בפסקה 11).

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשכתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עח"מ 39174-11-13 אבו טרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

10. בפסק-הדין בעח"מ (י-ם) 8340/08 בעניין אבו גית, שניתן כאמור בשנת 2008, אבתן בית-המשפט את פסק-הדין בעניין אבו קוויוד, בציינו כי דרישת הוכחת מרכז החיים בתקופה של שנתיים שקדמה להגשת הבקשה, נתפסה כ"תנאי בסיסי לאישורן של בקשות לרישום ילדים", דהיינו – לאישור מעמדם כתושבי קבע מכוח תקנה 12, ולא התייחסה כלל לשאלת "מעמד הביניים" שיינתן לילדים בטרם הוכיח ההורה תושב הקבע קיומו של מרכז חיים בישראל במשך שנתיים. בית-המשפט הוסיף וציין, כי גם בנהלים העדכניים לאותה העת לא הייתה התייחסות מפורשת לשאלה זו. בדיון בפרשת אבו גית עמד משרד הפנים על עמדתו, לפיה על-פי הנהלים אין כל אפשרות ליתן "מעמד ביניים" לילדים שעבורם הוגשה בקשה לרישום בישראל בטרם הוכח מרכז חיים קודם לכן; אך הסכים להעניק לעותרים "לפנים משורת הדין" היתרי מת"ק (הפנייה לקבלת היתרי כניסה לישראל ממפקד האזור – ממפקדת התיאום והקישור (מת"ק)), שיאפשרו את שהייתם בישראל, כדי לאפשר להם להתחיל את שנת הלימודים. באותו הליך עמדו העותרים על בקשתם ליתן לילדים רישיון ישיבת ארעי מסוג א/5.

בפסק-הדין בפרשת אבו גית קבע בית-המשפט, כי "עמדתו העקרונית של המשיב, לפיה הילדים אינם זכאים למעמד כלשהו עד למילוי הדרישה של מרכז חיים במשך שנתיים, תורגת ממתחם הסבירות"; זאת בין-השאר משום שהיא עלולה לחשוף אותם למציאות חיים בלתי תקינה של שהייה בלתי חוקית בישראל למשך תקופה ניכרת (כשנתיים) ללא מסגרת לימודים. בית-המשפט ציין, כי תוצאה זו אינה מתיישבת הן עם זכותו החוקתית לחיי משפחה של ההורה, בעל המעמד בישראל, לגדל את ילדו; והן עם זכויותיו העצמאיות והאוטונומיות של הקטין לחיות את חייו לצד הורו (כאמור בפסק-הדין בעניין עוויסאת, לעיל). על-כן קבע בית-המשפט, "כי ככלל, ובהיעדר טעמים מיוחדים שלא לנהוג כן, על המשיב להעניק לילד, בתקופת הביניים שעד למילוי הדרישה לקיום מרכז חיים, היתר לשהייה זמנית בישראל אשר יאפשר לילד לחיות בה כחוק לצד הורו, ולהירשם גם בבית-ספר בישראל". במחלוקת שנתגלעה בין הצדדים באותו

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

הליך, האם די בהיתר מת"ק לצורך השגת התכלית האמורה, או שמא יש צורך ברישיון ישיבת ארצי מסוג א/5, לא נדרש בית-המשפט להכריע באותו הליך, ובפרט כאשר בסמוך למתן פסק-הדין אמורה הייתה להסתיים התקופה של שנתיים של בחינת מרכז החיים. מטעם זה, ציין בית-המשפט כי הסתפק באמרותיו האמורות, בנוגע למעמד הראוי לילדים, מבלי ליתן צו אופרטיבי בעניינם; ועל-כן העתירה נדחתה.

11. בית-משפט זה (כב' השופט מ' סובל) נדרש לנהלים האמורים בפסק-דינו בעת"מ 727/06 בעניין נופל, שניתן כאמור ביום 22.5.11. השופט סובל הורה למשיב לתקן את נוהל רישום הילדים, תוך זמן סביר, באופן שיעלה בקנה אחד עם פסק-הדין בעת"מ 8340/08 בעניין אבו גית. בית-המשפט קבע בפסיקתו בעניין נופל כדלקמן: "אמנם באותה פרשה [פרשת אבו גית - י' נ'] לא ניתנו צווים אופרטיביים נגד המשיב, לנוכח הנסיבות הספציפיות של העותרים שם, אולם בית-המשפט הבהיר בצורה שאינה משתמעת לשני פנים כי ההסדר הקיים אינו יכול לעמוד וכי על המשיב לשנותו. המשיב אינו רשאי להתעלם מדברים נכוחים וברורים אלה של בית-המשפט... על המשיב לתקן אפוא תוך זמן סביר את הנוהל באופן שיעלה בקנה מידה אחד עם מה שנפסק בעת"מ 8340/08, למצער ככל שמדובר בתרחיש לגביו טענו העותרים, היינו כאשר לא מתקבלת במועד הנקוב בנהל החלטה בבקשת המעמד עבור הקטין וכאשר העיכוב בהחלטה נעוץ בהתנהלות המשיב ולא במבקשים" (פסקה 11 לפסק-הדין).

12. המשיב תיקן ועדכן, מעת לעת, את נהליו בעניין בקשות לרישום ילדים. הנוהל הרלבנטי שעמד בתוקף בעת הגשת העתירה הוא "נוהל הטיפול בבקשה למתן רישיון ישיבה בישראל לקטין שנולד בישראל, שרק אחד מהוריו רשום כתושב קבע. לפי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974". בנוהל, על-פי עדכנו האחרון שקדם להגשת העתירה דנן, מיום 19.9.12, נקבע, בין-השאר, בפרק "תנאים ודרישות" - "ראיות למרכז חיים בישראל של ההורה

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

תושב הקבע והקטין בשנתיים שקדמו למועד הגשת הבקשה". בנוהל לא הייתה התייחסות לאפשרות מתן אשרות זמניות, לאחר הגשת בקשת הרישום ובטרם תחלוף התקופה של שנתיים לבחינת מרכז חיים בישראל.

13. עיקר המחלוקת בענייננו, בכל הנוגע למעמד הילדים, "בתקופת הביניים", עת נבחן התנאי המוקדם של מרכז חיים בישראל בתקופה של שנתיים שקדמה להגשת הבקשה, נובעת מהוראות חוק הוראת השעה.

החלטת הממשלה מס' 1813 מיום 12.5.02 (להלן – החלטת הממשלה), קבעה כי משרד הפנים, בשיתוף עם משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, יגבש מדיניות חדשה לטיפול בבקשות לאיחוד משפחות, וכי עד לגיבוש מדיניות זו בנהלים, או בחקיקה חדשה במידת הצורך, לא תתקבלנה בקשות חדשות של תושבי הרשות הפלסטינית לקבלת מעמד של תושב או מעמד אחר, ואף לא תאושרנה בקשות שהוגשו ערב החלטת הממשלה. ההחלטה נתקבלה, כפי שצוין בה, "לנוכח המצב הביטחוני ובשל השלכות של תהליכי ההגירה וההשתקעות של זרים ממוצא פלסטיני לישראל". בהתייחס לבקשות הנמצאות כהליך המדורג, נקבעה בהחלטת הממשלה הוראת מעבר בדבר הקפאת מעמדם של המוזמנים, ללא אפשרות לשררוג המעמד.

14. חוק הוראת השעה, שנכנס לתוקף בחודש אוגוסט 2003, ואשר תחולתו הוארכה מעת לעת, אסר בעניינם של תושבי האזור על הענקת מעמד לפי חוק האזרחות, הנפקת רישיון לפי חוק הכניסה לישראל ומתן אישורים לשהייה בישראל על-ידי מפקד האזור, בקבעו בסעיף 2 לאמור: "בתקופת תוקפו של חוק זה, על אף האמור בכל דין לרבות סעיף 7 לחוק האזרחות, שר הפנים לא יעניק לתושב אזור אזרחות לפי חוק האזרחות, ולא ייתן לו

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשכתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

רישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל, ומפקד האזור לא ייתן לתושב כאמור היתר לשהייה בישראל לפי תחיקת הביטחון באזור". עתירות שהוגשו נגד החלטת הממשלה וחוק הוראת השעה, נדחו על-ידי בית-המשפט הגבוה לצדק (בג"צ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים (14.5.06)).

סעיף 3 לחוק הוראת השעה, כפי שתוקן מעת לעת בחקיקת סעיפים 3א – 3ה, מחיל סייגים שונים על הוראת סעיף 2, ומתיר הענקת היתרים או אשרות לשהייה בישראל בנסיבות מיוחדות שנמנו בסעיף, וביניהן: לשם מניעת הפרדת המוזמן מבני משפחתו, במגבלות הגיל שנקבעו לילדים – עד גיל 18, לגברים – מעל גיל 35, ולנשים – מעל גיל 25; מטעמים הומניטאריים מיוחדים, בכפוף להמלצת ועדה מקצועית; ובנסיבות הקשורות באינטרסים של המדינה.

15. כאשר לחריגים הנוגעים למניעת הפרדת ילדים מהוריהם, נקבע בנוסחו המקורי של חוק הוראת השעה משנת 2003, בסעיף 3(1), כי שר הפנים ומפקד האזור רשאים "לתת לתושב אזור... רישיון לישיבה בישראל או היתר לשהייה בישראל לשם מניעת הפרדת ילד עד גיל 12 מהורהו השווה בישראל כדין". חריג זה הגביל את האפשרות לקטינים לקבל מעמד בישראל, או היתר לשהייה בישראל; זאת, בין לצורך יישום תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, בין בגדרה של בקשה למתן מעמד לקטין שאחד מהוריו רשום כתושב קבע בישראל, ובין במסגרת בקשה למתן מעמד לקטין שהוא ילדו מנישואיו הראשונים של בן-הזוג המוזמן בבקשה לאיתוד משפחות, כמו המקרה שנדון בפרשת סכאפי (עת"מ (י-ם) 389/10 סכאפי נ' שר הפנים (3.1.13)) (להלן – עניין סכאפי), שעליו יורחב הדיבור בהמשך.

16. במסגרת תיקון חוק הוראת השעה משנת תשס"ה, שבו הורחבה רשימת החריגים לסעיף 2

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

לחוק, הובהרה והורחבה הגדרת "תושב אזור", בכך שהיא חלה על "מי שדרשם במרשם האוכלוסין של האזור, וכן מי שמתגורר באזור אף שאינו רשום במרשם האוכלוסין של האזור, ולמעט תושב של יישוב ישראלי באזור". בנוסף, שונה ההסדר בחוק בעניין תחריגים הנוגעים להנפקת רישיון ישיבה בישראל או לקבלת היתר לשהייה בישראל בעניינו של קטין תושב האזור, לשם מניעת הפרדתו מהורהו המשמורן השווה כדין בישראל. רף הגיל, שלפני התיקון עמד כאמור על 12 שנים, הועלה, תוך הבחנה בין קטינים שגילם עד 14 שנים – שיוכלו לקבל משר הפנים רישיון לישיבה בישראל, לבין קטינים שגילם מעל 14 שנים – אשר יוכלו לקבל ממפקד האזור היתר לשהייה בלבד (היתר מת"ק). וכך מורה סעיף 3א לחוק, בנוסחו המתוקן משנת 2005, התקף עד היום:

"3א. על אף הוראות סעיף 2, רשאי שר הפנים, לפי שיקול דעתו –

- (1) לתת לקטין תושב אזור שגילו עד 14 שנים רישיון לישיבה בישראל לשם מניעת הפרדתו מהורהו המשמורן השווה כדין בישראל;
- (2) לאשר בקשה למתן היתר לשהייה בישראל בידי מפקד האזור לקטין תושב האזור שגילו מעל 14 שנים לשם מניעת הפרדתו מהורהו המשמורן השווה כדין בישראל, ובלבד שלא יוארך היתר כאמור אם הקטין אינו מתגורר זרך קבע בישראל".

בכל הנוגע לפרשנות המונח "רישיון לישיבה בישראל", שבסעיף 3א(1) לחוק הוראת השעה, נפסק, כי לנוכח לשון הסעיף, ועל-רקע תכליתו החקיקתית, שבאה לאזן בין המטרה הביטחונית של חוק הוראת השעה, לבין הצורך לשמור על שלמות התא המשפחתי ועל טובת הילד, סמכותו של שר הפנים היא לתת רישיון לישיבת ארעי, ולא רישיון לישיבת קבע ((עצ"ם 5718/09 מדינת ישראל נ' טרוד (27.4.11)).

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

17. להשלמת הרקע המשפטי יצוין, כי סעיף 1א3(א) לחוק הוראת השעה, מתייחס להענקת רישיונות לישיבת ארעי בישראל או למתן היתרי מת"ק במקרים הומניטאריים מיוחדים. סעיף זה מורה, כי "על אף הוראות סעיף 2, רשאי שר הפנים, מטעמים הומניטאריים מיוחדים, בהמלצת ועדה מקצועית שמינה לעניין זה (בסעיף זה – הוועדה) – (1) לתת רישיון לישיבת ארעי בישראל לתושב אזור או לאזרח או לתושב של מדינה המנויה בתוספת, שבן משפחתו שוהה כדין בישראל; (2) לאשר בקשה למתן היתר לשהייה בישראל בידי מפקד האזור, לתושב אזור שבן משפחתו שוהה כדין בישראל". יודגש, כי סעיף זה מתייחס למתן רישיון לישיבת ארעי בישראל או לאישור בקשה למתן היתר מת"ק לשהייה בישראל במקרים הומניטאריים מיוחדים, שאינם נכללים בקריטריונים שנקבעו בסעיפים 3 ו-3א לחוק הוראת השעה. מכל מקום, סעיף זה אינו רלבנטי לענייננו.

18. בעת"מ (י-ם) 36847-10-12 סחר דעיס נ' משרד הפנים (1.1.13)), עלתה השאלה, מה סוג ההיתר או האשרה לה זכאים קטינים למטה מגיל 14, שבעניינם הוגשה בקשה לרישום ילדים לפי תקנה 12, ב"תקופת הביניים" של השלמת תקופה של שנתיים של מרכז חיים בישראל, כתנאי לאישור הבקשה לרישום הילדים. בית-המשפט פסק, כי לא קמה עילה להתערב בהחלטת משרד הפנים להעניק לילדים בתקופת הביניים אשרת שהייה זמנית מסוג ב/2, ולא אשרה מסוג א/5 לישיבת ארעי שאותה ביקשו העותרים, שתאפשר להם, לטענתם, לקבל שירותי בריאות. בית-המשפט (השופט ד"ר י' מרזל), לא מצא לנכון לקבל את טענת ב"כ העותרים דשם, שהוא ב"כ העותרים שלפנינו, אשר ביקש, בין-השאר, להסתמך על פסק-הדין בעת"מ 8340/08 בעניין גית, זאת ממספר טעמים: ראשית, משום שבפסק-הדין בעת"מ 8340/08 לא ניתן צו אופרטיבי; שנית, הואיל ובאותו מקרה ניתן היתר שהייה מסוג ב/2, כאשר לשר הפנים שיקול דעת רחב בעניין זה ולא בנקל יתערב בית-המשפט בשיקול דעת זה; שלישיית, לנוכח תכלית דרישת הוכחת קיומו של

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

מרכז חיים בישראל במשך שנתיים, שכן דרישה זו נועדה לוודא שהקטין מבקש המעמד אכן מתגורר דרך קבע בישראל בתקופה הרלבנטית, וכי אכן כוונתו להשתקע בה – שהוא תנאי מהותי לעצם הזכאות לרישום (כבחינת ראיית המבקש כמי שמבקש לקבל מעמד בישראל ולא כמי שיהיה זכאי בהכרח למעמד כזה); רביעית, היות שלא הוכח כי אשרה מסוג כ/2 אינה מאפשרת קבלת שירותי בריאות ו/או חינוך; וחמישית, לאור פסיקת בית-המשפט העליון, אשר קבעה, כי בצד התכליות שעניינן שלמות התא המשפחתי וטובת הילד, ביקש המחוקק "להותיר מרווח שיקול דעת למשרד הפנים", כדי לאפשר לו "לוודא שהקטין אכן מתגורר דרך קבע בישראל" (עע"מ 5718/09 מדינת ישראל נ' סרור (27.4.11) בפסקאות 33, 39 ו-40); ואם כך הדבר בגדרה של תקנה 12, הדבר נכון מקל וחומר באשר להיקף שיקול הדעת של שר הפנים עוד "כשלב הביניים", שבו טרם הוכח מרכז חיים של שנתיים בישראל.

19. בפסק-הדין שניתן על-ידי בעניין סכאפי נדון "נוהל הטיפול במתן מעמד לבן זוג זר הנשוי לתושב קבע" (נוהל מס' 5.2.0011), שהוא נוהל שונה מזה הנדון לפנינו; אך פסק-הדין רלבנטי לענייננו. הנוהל האמור מסדיר מתן מעמד לבן-הזוג הזר של תושב הקבע, בהליך מדורג; והוא מורה, כי ככל שלבקשה לקבלת מעמד מצורפים ילדים עד גיל 15 מנישואים קודמים של המוזמן, "אין לדרוש הוכחות להימצאות הקטינים בחזקת בן הזוג המחזמן לפחות שנתיים קודם להגשת הבקשה ויש להעניק מעמד זהה למעמד ההורה המחזמן". ככל שמדובר בהליך איחוד משפחות לגבי תושבי האזור, חל הסייג הכללי שנקבע בסעיף 2 לחוק הוראת השעה, בכפוף לתנאים המחריגים את הסייג. על-פי סעיף 3(1) לחוק הוראת השעה רשאי שר הפנים לאשר בקשה למתן היתר לשהייה בישראל לבן-הזוג הזר שגילו מעל 35 שנים, זאת במובחן מרישיון לישיבה בישראל; אם-כי, במקרים הומניטאריים מיוחדים ניתן להנפיק לבן-הזוג רישיון לישיבת ארעי, בהתאם לסעיף 3א(א) לחוק. על היחס שבין הוראות חוק הוראת השעה לבין הוראות הנוהל, התמקדה העתירה בעניין סכאפי.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

בפרשת סכאפי החליט המשיב, כי ילדיו הקטינים של המוזמן מנישואיו הקודמים, שהיו צעירים מגיל 14, יוכלו להימצא בישראל כאשר ברשותם היתרי מת"ק מהמפקד הצבאי, שכן זה המעמד שניתן לאביהם בהליך המדורג. בעניין סכאפי נפסק, כי הנפקת היתרי מת"ק לילדי העותרים, שהיו מתחת לגיל 14, אינה מתיישבת עם לשון חוק הוראת השעה בסעיפים 3א(1) ו-2), ונתקבלה בחוסר סמכות, שכן בעניינם של קטינים עד גיל 14, הסמיק המחוקק את שר הפנים בלבד להעניק רישיון לישיבה בישראל למניעת הפרדתם מהוריהם, ולא העניק סמכות למפקד האזור להנפיק היתרי מת"ק לקטינים בגיל האמור, במובחן מקטינים מעל גיל 14 שלגביהם ניתנה סמכות כאמור. היעדר הסמכות היה גם על דעת המשיב, אשר ביטל במהלך הדיון בעתירה בעניין סכאפי את החלטתו הקודמת לפי סעיף 3א(2) לחוק הוראת השעה, והחליט להעביר את עניינם של העותרים להמלצת הוועדה ההומניטארית לפי סעיף 3א(א) להוראת השעה, שעניינו הענקת מעמד – רישיון לישיבת ארעי או הפנייה למפקד הצבאי לשם קבלת היתר מת"ק – זאת מטעמים הומניטאריים מיוחדים ובכפוף להמלצת ועדה המקצועית.

בפסק-הדין בעניין סכאפי נתקבלה העתירה, והמשיב חויב ליתן לעותרים רישיונות לישיבת ארעי לתקופה זמנית, לשם מניעת הפרדתם מאביהם המשמורן; זאת מהטעמים שלהלן. ראשית, שר הפנים רשאי ליתן לקטינים עד גיל 14 רישיון לישיבת ארעי לשם מניעת הפרדתם מההורה המשמורן השוהה בישראל כדין. הפעלת הסמכות צריכה להיעשות בסבירות ובמידתיות, זאת לנוכח העובדה שהימנעות ממתן רישיון ישיבה בישראל תותיר את העותרים ללא מעמד, ותמנע מהם – בגיל צעיר זה – זכויות בסיסיות לשירותי בריאות ושירותים סוציאליים אחרים. שנית, מתן רישיון לישיבת ארעי מתיישב עם תכלית החקיקה. מטרתו של חוק הוראת השעה הנה ביטחונות, וחרף זאת

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו טרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

קבע המחוקק במפורש בסעיף 3א(1) לחוק, כי טענה בדבר סיכון ביטחוני, ישיר או עקיף, לא תחול על מתן מעמד בישראל לילדים עד גיל 14 לשם מניעת הפרדתם מהורה משמורן השווה בישראל. הרציונל הביטחוני שביסוד חוק הוראת השעה אינו חל על ילדים בגיל צעיר זה, הן לנוכח נוסח הסעיף עצמו, והן לאור סעיף 3ד לחוק הוראת השעה. הסעיף האחרון דן במניעה ביטחונית למתן היתרי שהייה בישראל לתושבי האזור העלולים להוות סיכון ביטחוני, בהתאם לחוות-דעת מגורמי הביטחון, והוא הוציא מתחולתו את סעיף 3א(1) העוסק בילדים עד גיל 14 שנה. שלישית, תכלית הנוהל הרלבנטי – "נוהל קטינים נלווים" – הנה להבטיח את טובת הילד ולשמור על התא המשפחתי, ועמדתו של המשיב, לפיה הסדרת מעמדם בישראל של קטינים הצעירים מגיל 14 באמצעות היתרי מת"ק, רק משום שאביהם זכאי אף הוא להיתר מת"ק נוכח מגבלות חוק הוראת השעה לגביו, לא רק שאינה בסמכות, אף לא מידתית ואינה סבירה. לפיכך, למרות שנוהל "קטינים נלווים" קובע, כי קטינים עד גיל 15 יקבלו מעמד זהה למעמד ההורה המוזמן, הרי שכאשר מדובר בקטינים עד גיל 14, ובהורה מוזמן שמקבל היתר מת"ק, גוברת הוראת החוק – קרי סעיף 3א(1) לחוק הוראת השעה – על הוראת הנוהל. רביעית, מהליכי החקיקה עצמם ניתן ללמוד על התכלית החקיקתית האמורה. על-פי הנוסח המקורי של חוק הוראת השעה משנת 2003, ניתן היה להנפיק לילד עד גיל 12, רישיון לישיבת ארעי או היתר מת"ק לישיבה בישראל, לשם מניעת הפרדתו מהורה השווה בישראל כדין; וגם בנוסח הצעת החוק משנת תשס"ה (הצעת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (תיקון), תשס"ה-2005 (הצעות חוק 173, ז' באייר, התשס"ה, 16.5.2005)) הוצע נוסח זהה. בעקבות דיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, מיום 11.7.05, לקראת תיקון חוק הוראת השעה, הובעה הדעה כי בגיל צעיר זה ראוי להעניק לילדים רישיון לישיבת ארעי ולא היתר מת"ק (פרוטוקול 466; נספח ע/18 לעתירה בעניין סכאפי); ובעקבות הדברים, שונו הוראות החוק, כך שלגבי קטינים צעירים מגיל 14 ניתנה אך אפשרות למתן רישיונות

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

לישיבה בישראל, ובוטלה האפשרות להעניק להם היתרי מת"ק. שיטת, המצב שבו הותר המשיב את העותרים ללא כל מעמד אינו סביר; מה-גם, שהודעתו בהחלטתו האחרונה לפיה "לא יפעל לביטולם של היתרי המת"ק לעת הזו", לא ברורה ואינה סבירה כלל ועיקר, לאתר שהודיע כי החלטה להעניק לעותרים היתרי מת"ק נעשתה בחוסר סמכות, ולפיכך – בטלה. שביעית, גם ב"כ המשיב אישר, כי החלטת המשיב להותיר בתוקף היתרי מת"ק שניתנו בחוסר סמכות, אינה סבירה, והודיע במהלך הדיון כי היתרי המת"ק בטלים; ובכך הותר את הילדים בישראל ללא כל מעמד. לאור האמור נפסק, כי החלטת המשיב בנסיבותיו של מקרה זה, לדחות את בקשתם העותרים לקבל רישיון ישיבה בישראל מכוח סעיף 3א(1) לחוק הוראת השעה, אינה סבירה, ועל-כן מבוטלת; וכי הדרך להסדרת שהייתם בישראל של העותרים בתקופת הביניים, עד להסדרת מעמדו של ההורה המשמורן, הנה באמצעות מתן רישיון לישיבת ארעי, בהתאם לסעיף 3א(1) לחוק הוראת השעה, ופתרון זה מגשים את עיקרון טובת הילד והולם את תכליות חוק הוראת השעה.

על-פסק דין זה, שבו נקבע כי אין סמכות להעיק היתרי מת"ק לילד הצעיר מגיל 14 לשם מניעת הפרדתו מהורהו, אלא רק רישיונות לישיבה בישראל, לא הוגש ערעור; וכאמור, קביעה זו אף הייתה מקובלת על המשיב.

ההליכים בעתירה, שני תיקוני הנוהל במהלכה וטיעוני הצדדים בגדרה
20. בגדרו של כתב-העתירה המקורי הלינו העותרים על כך שחרף חלוף כחמש שנים מאז מתן פסק-הדין בעניין אבו גית, ולמעלה משנתיים וחצי מאז מתן פסק-הדין בעניין נופל, לא תיקן המשיב את נהליו; וטענו, כי הסירוב הגורף של המשיב "לתת לילדים אשרות שהייה כלשהן" (כלשון ההחלטה) לאתר הגשת בקשת הרישום ובטרם יחלפו שנתיים, תורגת ממתחם הסבירות, הן לגופה והן בהתעלמותה מפסיקת בית-המשפט לעניינים מנהליים. בין-השאר ציין ב"כ

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 : אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

העותרים, כי עבור חלק מלקוחותיו העניק משרד הפנים אשרות שהייה זמניות עד להשלמת התקופה של שנתיים, ולא ברורה "הדואליות בהתנהלותו" של המשיב בעניין זה.

21. כפי שכבר צוין, ביום 31.1.14 הגישו המשיבים בקשה לסילוק העתירה על הסף, מחמת אי-מיצוי הליכים, זאת מן הטעם שהעותרים לא המתינו להשלמת ההליך לפני ועדת ההשגה, וטרם מיצו את ההליכים לפני הוועדה. לבקשת ב"כ העותרים נדחה מעת לעת המועד למתן תגובה לבקשה לסילוק על הסף. בין לבין, ובטרם ניתנה ההחלטה בבקשה לסילוק על הסף, ניתנה כאמור ביום 4.2.14 החלטת ועדת ההשגה.

22. כתגובתו לבקשה לסילוק על הסף הדגיש ב"כ העותרים, כי הוא עותר נגד עמדתו העקרונית של המשיב שלא ליתן אשרות שהייה זמניות גם לגבי "תקופת הביניים" של כחינת הבקשה לרישום הילדים, וכי לנוכח העובדה שההחלטה בעניין זה חורגת ממתחם הסבירות, אין מקום למחוק את העתירה ויש לקבל את העתירה כמובן זה שתינתן הוראה למשיב לתקן את נהליו, כאמור.

23. כתב-תשובה לכתב-העתירה המקורי הוגש ביום 7.4.14, ובגדרו הודיע ב"כ המשיבים, בין-השאר, כי במסגרת ערעור תלוי ועומד בבית-המשפט העליון (עצ"מ 8630/11 דלאל רדואן ואח' נ' מדינת ישראל), הודיעו המשיבים כי בכוונתם לתקן את נהל רישום הילדים, באופן ש"בבקשה שתוגש עבור קטין תושב האזור שגילו מתחת ל-14 שנים, ואין לו עדיין שנתיים רצופות של מרכז חיים בישראל – לא תידחה, אלא הבקשה תישאר תלויה ועומדת; כאשר בסמוך לתום שנתיים רצופות של מרכז חיים בישראל, על המבקש מטעם הקטין יהיה להמציא הוכחות אודות קיומו של מרכז חיים בישראל בשנתיים שקדמו", ובמקרה שכזה "נכון יהיה משרד הפנים לשקול ליתן לאותו קטין רישיון ישיבת ארעי בישראל, וזאת גם אם גילו באותה

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

העת כבר יהיה למעלה מ-14, ובכפוף לעמדת גורמי הביטחון". לגופו של עניין נטען בכתב-
התשובה המקורי, כי יש לדחות את עתירתם של משיבים 2-4 מהטעמים שהובאו על-ידי ועדת
ההשגה לזרים, וב"כ העותרים לא חלק על כך. לגבי משיב 5, טען המשיב כי עניינו אינו שונה מזה
הנדון בעת"מ 36847-10-12 בעניין דעיס (לעיל), וכי מטעם זה יש לדחות את עתירתו.

24. על-רקע הודעת המשיבים, בדבר הכוונה לתקן את הנוהל, נדחה הדיון לצורך קבלת עדכון
בעניין זה.

ביום 19.6.14 הודיעו המשיבים על תיקון הנוהל, צרפו להודעתם את הנוהל המתוקן מיום
19.5.14 וביקשו למחוק את העתירה. על-פי הנוהל, "מתן רישיון ישיבה לקטינים מתחת לגיל 14
(במועד הגשת הבקשה) לא יותנה בבדיקת גורמים (משטרה וביטחון)". עוד צוין בנהל, כי קטין
שעניינו בא בגדרי חוק הוראת השעה, "ישהה בישראל באמצעות היתרים זמניים שיונפקו על
ידי מפקד האזור ביו"ש על פי הפניה של רשות האוכלוסין". אקדים ואדגיש כבר עתה, כי הנוהל
לא התייחס לאשרה שתינתן בתקופת הביניים לקטין מתחת לגיל 14, אשר על-פי החוק, כאמור
בפסק-הדין בעניין סכאפי, מפקד האזור אינו מוסמך ליתן לו היתר מת"ק, ורק השר מוסמך ליתן
לו אשרה לשם מניעת הפרדתו מהורו.

ב"כ המשיבים ציין בבקשתו האמורה, כי הבקשה לרישום ילדים לגבי עותרים 2 ו-3
נדחתה הואיל והיו בגירים בעת הגשתה; וכי לעותרת 4 (ילידת 21.4.97) ולעותר 5 (יליד 11.2.07)
נופקו היתרי מת"ק, בהתאם להחלטת יו"ר ועדת ההשגה מיום 4.2.14. לנוכח העובדה שלשני
העותרים נופקו היתרי מת"ק, ולאור תיקון הנוהל, אשר לפיו ניתן להגיש בקשות גם בטרם תלוף
תקופת מרכז חיים של שנתיים בישראל והבקשות תיוותרנה תלויות ועומדות ולא תידחנה, ביקש
ב"כ המשיבים לדחות את העתירה, או למחקה. ב"כ העותרים התנגד לבקשה, והדגיש בתגובתו

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 : אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

בכתב מיום 21.7.14, כי מדובר בעתירה עקרונית המופנית נגד הנוהל, בכך שלא עודכן בהתאם
לפסיקת בית-המשפט בפסקי-הדין בעניין אבו גית ונופל.

25. על-רקע האמור לעיל, חרף שינוי הנהלים, נקבע הדיון בעתירה ליום 29.10.14. בפתח
הדיון שהתקיים במועד האמור, נמחקה העתירה בעניינם של עותרים 2 ו-3, זאת לבקשת ב"כ
העותרים. ב"כ העותרים הוסיף וציין, כי עותרת 4 היא בת 16 וקיבלה היתר מת"ק; ועל-כן עתירתו
מתמקדת היום אך בעותר 5 שהוא יליד 2007, בצד עתירה עקרונית בסוגית חיקון הנוהל, כך
שיאפשר לתת לילדים מתחת לגיל 14 מעמד זמני ב"תקופת הביניים", שבה ייבחן מרכז החיים
בישראל של ההורה תושב ישראל ובנו הקטין שנולד בישראל.

במהלך אותו דיון, לא היו בפי ב"כ המשיבים תשובות כלשהן לכל השאלות הבאות
שהופנו אליו: מדוע לא פעל המשיב בהתאם להנחיות שניתנו בפסק-הדין בעניין נופל ובפסק-
הדין בעניין אבו-גית; מדוע הנוהל החדש לא התייחס כלל למעמד בתקופת הביניים שיינתן לקטין
מתחת לגיל 14, על-רקע ההערות בשני פסקי-הדין הנ"ל; האם מפקד האזור מוסמך לתת לקטין
מתחת לגיל 14 היתר מת"ק לשם מניעת הפרדתו מהורו (כמוצע על ידי המשיב בגדרה של עתירה
זו), זאת לנוכח האמור בפסק-הדין בעניין טכאפי (לפיו המפקד נעדר סמכות כאמור, ורק לשר
הפנים יש סמכות להענקת אשרת כניסה לישראל); והאם שירותי חינוך בישראל ניתנים לקטינים
מתחת לגיל 14 בתקופת הביניים הנדונה גם ללא כל אשרה או היתר מת"ק. ב"כ המשיבים ביקש
לבחון את עמדת המשיב פעם נוספת ולהגיש כתב-תשובה משלים.

26. בכתב-תשובה משלים, טען ב"כ המשיבים, כי לשר הפנים שיקול הדעת להעניק אשרה
ב"תקופת הביניים" שבה נבחן קיומו של מרכז חיים בישראל בטרם תידון הבקשה לרישום ילדים,
אך אין עליו חובה לעשות זאת; כי שינוי הנוהל אפשר הגשת בקשות גם בטרם חלוף תקופת

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 : אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

הביניים של שנתיים, מבחינה זו שהבקשות תיוותרנה תלויות ועומדות ולא תדחנה, ובסיומה של "תקופת השנתיים", המעמד יינתן לפי מועד הגשת הבקשה; וכי בתקופה זו יינתן לקטין מתחת לגיל 14 היתר מת"ק. כן צוין בכתב-התשובה, כי בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד החינוך, חוק חינוך חובה חל על כל ילד המתגורר בישראל, ללא קשר למעמדו במרשם האוכלוסין; וכי אין סיבה להעניק לקטינים עד גיל 14, המתלווים להורה אזרחי ישראל או תושב ישראל, ב"תקופת הביניים" האמורה זכויות סוציאליות. לא הייתה בכתב-התשובה המשלים התייחסות כלשהי לשאלת הסמכות להעניק לקטינים מתחת לגיל 14 היתרי מת"ק – היתרים שהמשיבים החליטו להעניק לקטינים אלו.

בתגובת העותרים לכתב התשובה המשלים, חזרו העותרים על טיעוניהם בעתירה, והדגישו כי לאור פסק-הדין בעניין סכאפי, אין אפשרות להעניק לקטינים מתחת לגיל 14 היתרי מת"ק אלא רישיונות לשהייה בישראל מאת שר הפנים; וכי יש לחייב את המשיבים לתקן את הנוהל, בהתאם, לנוכח האמור, ולאור פסקי-הדין בעניין נופל ובעניין אבו גית.

27. בדיון שהתקיים ביום 15.12.14 חזרו הצדדים על טיעוניהם שהועלו בכתבי הטענות המתוקנים. ב"כ המשיבים הודיע, כי בכוונת משרד הפנים לתקן את הנוהל פעם נוספת, והוסכם על הצדדים להמתין לתיקון הנוהל, שכן קיימת אפשרות שבעקבות התיקון תתייטר העתירה. עוד הודיע ב"כ המשיבים, כי המשיבים יבחנו פעם נוספת את עמדתם בסוגיה המשפטית.

28. לאתר חצי שנה, ביום 19.4.15, תוקן הנוהל פעם נוספת, ובו נתווספה הוראה מעודכנת בשאלת מעמדם של קטינים ב"תקופת הביניים", עד לחלוף שנתיים מיום הגשת הבקשה: "במידה והוגשו כל מסמכי הסף הנדרשים ובהתקיים שאר תנאי הנוהל, הבקשה תישאר, תלויה ועומדת עד להשלמת שנתיים רצופות מרכז חיים בישראל, ולא תדחה. בתקופה זו, קטין מתחת לגיל

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשכתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 עת"מ 39174-11-13
אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

14 – יקבל אישור על הגשת בקשה שבו יצוין כי בפרק זמן זה לא יינקטו הליכי אכיפה כלפי המבקשים. קטין מעל גיל 14 – יקבל היתר מת"ק זמני (כל פעם שנה לכל היותר) עד להוכחת שנתיים בתחום ישראל" (סעיף ג.6.7.3 לנוהל; ההדגשה במקור).

כאן המקום לציין, כי בנוהל החדש קיבלו למעשה המשיבים, את העמדה שהובעה בפסק-הדין סכאפי, לפיה אין סמכות למפקד האזור להנפיק היתרי מת"ק לילדים מתחת לגיל 14, לשם מניעת הפרדתם מהוריהם. על-כן קבע הנוהל, כי לקטינים מתחת לגיל 14 יינתן "אישור על הגשת בקשה", ולקטינים מעל גיל 14 יונפק היתר מת"ק.

29. לאחר תיקון הנוהל הגיש ב"כ העותרים הודעת עדכון אודות התיקון, וביקש ליתן פסק-דין בעתירה, על-יסוד מכלול הטענות שהושמעו על-ידו בעבר. בנוסף לטיעונים שכבר השמיע, ציין כי אין בנוהל הסבר מדוע יקבלו קטינים מתחת לגיל 14, ככלל, "אישור על הגשת בקשה", זאת כאשר בחוק הוראת השעה נקבע שלשר הפנים יש סמכות להעניק לקטינים מתחת לגיל 14 אשרות לשהייה בישראל, למניעת הפרדתם מהוריהם. הוא עתר למתן פסק-דין לפיו יתוקן הנוהל באופן שלקטינים מתחת לגיל 14 בתקופת הביניים תוענק אשרה מסוג א/5.

30. המדינה ביקשה ארכות למתן תגובה לבקשתם האחרונה של העותרים. כתגובה שהוגשה על-ידי המשיבים בחודש ספטמבר 2015, הובהר כי העדכון שבוצע בנוהל החדש, ביחס לקטינים מתחת לגיל 14, נעשה, בין-היתר, בהתאם להערות בית-המשפט בהליך הנדון, לרבות פסק-הדין בעניין סכאפי. עוד ציינו המשיבים, כי בסעיף 3 לחוק הוראת השעה נקבע כי שר הפנים "רשאי... לפי שיקול דעתו" ליתן רישיון ישיבה בישראל, ולאשר בקשה להיתר שהייה בישראל לקטין העומד בתנאים המפורטים בסעיף; אך החוק מעניק אך שיקול דעת, ואינו מחייב מתן רישיון לקטין. בנוסף טענו המשיבים, כי אין בסיס למתן מעמד מסוג א/5, שמשמעו – הענקת זכויות

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עח"מ 39174-11-13 אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

סוציאליות מלאות במוסד לביטוח לאומי וכן על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי; בפרט כאשר מדובר בבקשות של עותרים קטינים אשר "כמעט כל חייהם" התגוררו מחוץ למדינת ישראל.

31. בשל אילוצים שונים של הצדדים (ובין-השאר – אי-התייצבות ב"כ העותרים מחמת תקלה בישיבה אחת, ואי-התייצבות ב"כ המשיבים בישיבה אחרת מחמת עיצומי הפרקליטים בפרקליטות המדינה) התקיים הדיון בעתירה, בהתייחס לנוהל המתוקן, החדש, בחודש יולי 2016. במהלך הדיון חזרו הצדדים על טענותיהם שהושמעו בעבר כטיעונים בכתב.

ב"כ החשיבים גרס, כי מאחר שעניינו של עותר 5 כבר הוסדר, מחמת חלוף תקופה של מעל שנתיים מאז הגשת הבקשה, והלה קיבל אשרה מסוג א/5 – העתירה התייתרה ודינה להימחק. נציגת המחלקה המשפטית של רשות האוכלוסין וההגירה, שהתייצבה לדיון, ביקשה להוסיף כי הנוהל "פתר" את בעייתם של קטינים מתחת לגיל 14 ב"תקופת הביניים" בכך "שיקבלו אישור מאתנו שלא יורחקו מישראל". לשאלת בית-המשפט, מה מקור ההיתר לאדם לשהות באופן זמני בישראל, כאשר רק מובטח לו שלא יורחק מהארץ, השיב: "זה מכוח שיקול הדעת של שר הפנים, שרשאי לאפשר ולהתיר. לכן אנו פותרים... הילדים צריכים להיות שקטים שלא מרחיקים אותם וכך גם ההורים".

ב"כ העותרים טען, כי למרות שבעייתו הקונקרטית של עותר 5 נפתרה עת הונפקה לו אשרה מסוג א/5 לאחר חלוף שנתיים, הרי שמדובר בעתירה עקרונית לתיקון הנוהל. הוא הבהיר, כי העלה טענותיו בעניין תיקון הנוהל בעתירות רבות; כי בית-משפט זה הורה למשרד הפנים לתקן את הנוהל בהתאם (פסק-הדין בעניין נופל ופסק-הדין בעניין אבו ג'ית) והדבר לא נעשה; וכי יש צורך חיוני בתיקון הנוהל, כדי להסדיר את מעמדם של קטינים מתחת לגיל 14 ב"תקופת הביניים" של שנתיים.

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

האם קמה עילה לקבלת הסעד בעניין תיקון הנוהג?

32. לאתר בחינת טיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה, כי יש לקבל את העתירה, במובן זה שמשיבים 1 ו-2 יידרשו לתקן את הנוהל הנדון – "נוהל הטיפול בבקשה למתן רישיון ישיבה בישראל לקטין שנולד בישראל שרק אחד מהוריו רשום כתושב קבע, לפי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974" – באופן שיוסדרו בו כללים או הנחיות למתן אשרה או רישיון לקטין מתחת לגיל 14, לפי שיקול דעת שר הפנים, ב"תקופת הביניים", שבין הגשת הבקשה ועד להוכחת תקופת שנתיים של מרכז חיים בישראל.

33. בתחילת פרק הדיון וההכרעה, אחזור בתמצית על הרקע המשפטי שנסקר בהרחבה לעיל. בקשה לרישום ילדים מכוח תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, מוסדרת בנהלי משרד הפנים, אשר דרשו, בין-השאר, הוכחת קיומו של מרכז חיים של ההורה ושל הילד במשך שנתיים עובר להגשת הבקשה. נפסק, כאמור, כי דרישה זו מצויה במתחם הסבירות ואינה מקימה עילה להתערבות שיפוטית. המחלוקת בין הצדדים מתמקדת בשאלה, האם יש להעניק לילדים מתחת לגיל 14, מעמד בישראל ב"תקופת הביניים" עד לחלוף פרק הזמן האמור של שנתיים. שאלה זו מתעוררת, כאמור, על-רקע חוק הוראת השעה, אשר אסר בעניינם של תושבי האזור על הענקת מעמד לפי חוק האזרחות, הנפקת רישיון לפי חוק הכניסה לישראל ומתן אישורים לשהייה בישראל על-ידי מפקד האזור. החוק הכיר ברשימת חריגים לאיסור האמור. כפי שכבר צוין, החריגים חלים, בין-השאר, בענייניו של קטין תושב האזור, לשם מניעת הפרדתו מהורה המשמורן השווה כדון בישראל. לעניין זה הבחין החוק בין קטינים שגילם עד 14 שנים – שיוכלו לקבל משרד הפנים רישיון ישיבה בישראל, לבין קטינים שגילם מעל 14 שנים – אשר יוכלו לקבל ממפקד האזור היתר מת"ק.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם

אבו טרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

כאמור, בפסק-הדין בעניין אבו ג'ית, קבע בית-המשפט לעניינים מנהליים (סגן הנשיא, כתוארו אז, ד' חשין), ביום 10.12.08, כי עמדתו העקרונית של משרד הפנים, לפיה הילדים אינם זכאים למעמד כלשהו עד למילוי הדרישה של מרכז חיים במשך שנתיים, חורגת ממתחם הסבירות; שכן היא אינה מתיישבת עם זכותו החוקתית לחיי משפחה של ההורה, בעל המעמד בישראל, לגדל את ילדו; והן עם הזכויות העצמאיות והאוטונומיות של הקטין לחיות את חייו לצד הורה. על-כן נפסק באותו הליך, כי ככלל, ובהיעדר טעמים מיוחדים שלא לנהוג כן, על משרד הפנים להעניק לילד בתקופת הביניים שעד למילוי הדרישה למרכז חיים "היתר לשהייה זמנית בישראל" אשר יאפשר לילד לחיות בה החוק לצד הורה, ולהירשם גם בבית-ספר בישראל". כפי שכבר צוין, קביעתו של בית-המשפט לא לוותה בצד אופרטיבי, שכן העתירה באותו עניין נדחתה משהסתיימה תקופת השנתיים של בחינת מרכז החיים. כאמור, עמדה זו אף הובעה על-ידי בית-המשפט לעניינים מנהליים (השופט מ' טובל) בפסק-הדין בעניין נופל, מיום 22.5.11, אשר קבע, כי על המשיב לתקן את נוהל רישום הילדים, תוך זמן סביר, באופן שיעלה בקנה אחד עם פסק-הדין בעניין אבו ג'ית. כאמור, הסוגיה אף נדונה בבית-משפט זה (השופט ד"ר י' מרזל) בפסק-הדין בעניין סחר דעיט, מיום 1.1.13; אך באותו ההליך לא נתקבלה העתירה, בין-השאר, לנוכח העובדה שבתקופת הביניים נופק לעותר הקטין היתר שהייה בישראל מסוג ב/2.

34. כפי שעולה מסקירת השתלשלות ההליכים בעתירה, מאז הגשת העתירה תוקן הנוהל פעמיים. בעת הגשת העתירה, הנוהל שחל (על-פי עדכון מיום 19.9.12) לא הסדיר את מעמדם של קטינים מתחת לגיל 14 כ"תקופת הביניים". בתיקון של הנוהל מיום 19.5.14, שנעשה בתקופת הדיון בעתירה, נקבע כי קטין שעניינו בא בגדרו חוק הוראת השעה ישהה בישראל באמצעות היתרי מת"ק; זאת ללא הבחנה בין קטין מתחת לגיל 14 לבין קטין מעל גיל 14. כאמור, במהלך הדיון בעתירה הודיע ב"כ המשיבים, כי בהתאם לנוהל המעודכן האמור, גם לקטין מתחת לגיל 14 יינתן היתר מת"ק. בהמשך, קיבלו המשיבים את הערות בית-המשפט, והודיעו כי מקובל עליהם

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 ע"מ 39174-11-13
אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

שאינן סמכות בדין להענקת היתרי מת"ק לקטינים מתחת לגיל 14, והנוהל שונה פעם נוספת. בתיקון האחרון, מיום 19.4.15, נקבע כי בתקופת הביניים, קטיין מעל גיל 14 יקבל היתר מת"ק, וקטיין מתחת לגיל 14 ייקבל אישור על הגשת בקשה שבו יצוין כי בפרק זמן זה לא יינקטו הליכי אכיפה...".

35. עד היום, נהגו בתי-המשפט, כמו-גם בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, למחוק עררים ועתירות בעניין הענקת מעמד ב"תקופת הביניים", לקטינים מתחת לגיל 14, זאת כאשר תוך כדי ניהול ההליכים חלפה "תקופת הביניים". אינני סבור, כי יש לנהוג בדרך זו גם בעניין העתירה הנדונה. העתירה מעלה שאלה עקרונית, אשר שבה לפתחן של הערכאות, פעם אחר פעם, ואין הצדקה להתחמק מהכרעה בה רק בשל הענקת המעמד עם תלוף הזמן. ידוע לכל, כי ההליך המורכב, של הגשת בקשה, ערר וערעור מינהלי, מסתיים לאחר תלוף "תקופת הביניים", ואין הצדקה שבחסות טיעון בעניין תלוף הזמן, לא יוסדר עניין מעמדם של הקטינים בנוהל מתאים; ובפרט כאשר בתי-המשפט לעניינים מנהליים הנחו את המשיב ואף הורו לו, לתקן את נהליו, כאמור, והוא נמנע מעשות כן.

36. על משרד הפנים ורשות האוכלוסין וההגירה, לתקן את הנוהל בתוך פרק זמן סביר, באופן שיוסדרו כללים והנחיות למתן אשרה או רישיון לשהייה בישראל לקטיין מתחת לגיל 14, לפי שיקול דעת שר הפנים, ב"תקופת הביניים" עד למילוי הדרישה של מרכז חיים בישראל במשך שנתיים. להחלטה זו מספר טעמים.

ראשית, כאמור, שר הפנים רשאי ליתן לקטינים מתחת לגיל 14 רישיון לישיבת ארעי לשם מניעת הפרדתם מההורה המשמורן השווה בישראל כדין. כאמור, בחוק הוראת השעה הבחין המחוקק בין קטינים שגילם עד 14 שנים – שיוכלו לקבל משר הפנים רישיון ישיבה בישראל,

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

עת"מ 39174-11-13

לבין קטינים שגילם מעל 14 שנים – אשר יוכלו לקבל ממפקד האזור היתר מת"ק. כפי שהוסבר בפסק-הדין בעניין סכאפי, בהצעת החוק הוצע כי יינתנו גם היתרי מת"ק לקטינים מתחת לגיל 14, אך בסופו של יום נקבע כי לקטינים בגיל צעיר שכזה יינתן רישיון ישיבה בישראל על-ידי שר הפנים, אגב הבעת דעה – בעקבות דיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת – כי "בגיל צעיר זה ראוי להעניק לילדים רישיון לישיבת ארעי ולא היתר מת"ק". ניכר, כי הוראות החוק בדבר הענקת רישיונות ישיבה לקטינים עד גיל 14 על-ידי שר הפנים, ולא היתרי מת"ק על-ידי המפקד הצבאי, נועדה להעניק לילדים צעירים בשנים מעמד שונה ומוגבר ביחס לזה הניתן לקטינים מעל גיל 14 שלהם יוענקו היתרי מת"ק.

שנית, משנקבע בחוק הוראת השעה, כי הסמכות למתן מעמד לילדים מתחת לגיל 14 כ"תקופת הביניים" נתונה לשר הפנים, בדרך של הענקת רישיון שהייה בישראל, נדרש כי הפעלת הסמכות תעשה בסבירות ובמידתיות, זאת לנוכח העובדה שהימנעות ממתן רישיון ישיבה בישראל מכל סוג שהוא, תותיר את הקטינים ללא מעמד כלשהו. אין זה סביר לקבוע כלל גורף, כפי שנעשה בנוהל, לפיו ילדים מעל גיל 14 ישהו בישראל במעמד על-פי היתר מת"ק, ודווקא ילדים צעירים מתחת לגיל 14 ישהו בישראל ללא כל מעמד, למרות הוראתו המפורשת של החוק, לפיה בגיל זה מוסמך שר הפנים להעניק לקטין רישיון לשהייה בישראל.

שלישית, המצב שבו הותר המשיב את העותרים ללא כל מעמד, אינו סביר. למותר לציין, כי "אישור על הגשת בקשה", כמו-גם התחייבות בדבר אי-הרחקה מישראל, אינם מהווים תחליף להיתר כדין לשהייה בישראל. היתר לשהייה כדין בישראל נעשה בהתאם לאשרות ורישיונות על-פי חוק הכניסה לישראל, או באמצעות היתר מת"ק. המשיב אינו מוסמך לקבוע סוג אשרה או רישיון מסוג "אישור על הגשת בקשה" ו"התחייבות בדבר אי-הרחקה מישראל".

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עח"מ 39174-11-13 : אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

רביעית, מתן רישיון לישיבה בישראל ב"תקופת הביניים" מתיישב אף עם תכלית חקיקת חוק הוראת השעה, כאמור בהרחבה בפסק-הדין בעניין סכאפי. מטרת החוק הנה ביטחונית, וחרף זאת קבע המחוקק במפורש בסעיף 3א(1) לחוק, כי טענה בדבר סיכון ביטחוני, ישיר או עקיף, לא תחול על מתן מעמד בישראל לילדים עד גיל 14, לשם מניעת הפרדתם מהורה משמורן השווה בישראל. הרציונל הביטחוני שביסוד חוק הוראת השעה אינו חל, אפוא, על ילדים בגיל צעיר זה, הן לנוכח נוסח הסעיף עצמו והן לאור סעיף 3ד לחוק הוראת השעה.

חמישית, אי-מתן רישיון לקטין מתחת לגיל 14 ב"תקופת הביניים" אינו מתיישב הן עם זכותו החוקתית לחיי משפחה של ההורה, בעל המעמד בישראל, לגדל את ילדו; והן עם זכויותיו העצמאיות והאוטונומיות של הקטין בגיל הרך לחיות את חייו לצד הורו (כאמור בפסק-הדין בעניין אבו גית ובפסק-הדין בעניין עוויסאת). תכלית הנוהל הנדון הנה להגן על זכותו החוקתית לחיי המשפחה של ההורה, בעל המעמד בישראל, לגדל את ילדו.

ששית, המשיב אינו רשאי להתעלם מההנחיה שניתנה בגדרו של פסק-הדין אבו גית, ומההוראה שניתנה במסגרת פסק-הדין בעניין נופל, לפיהן עליו לתקן בתוך זמן סביר את הנוהל, באופן ש"בתקופת הביניים" האמורה, עד למילוי הדרישה למרכז חיים, יתאפשר לילדים עד גיל 14 לחיות כחוק לצד הוריהם בישראל, קרי – על-פי רישיון לישיבה בישראל, כאמור בחוק הוראת השעה.

סיכומם של דברים: עמדתו העקרונית של המשיב, לפיה ילדים עד גיל 14 אינם זכאים למעמד כלשהו ב"תקופת הביניים" עד למילוי הדרישה של מרכז חיים בישראל במשך שנתיים, אינה מתיישבת עם הוראות הדין, ואינה סבירה; זאת בהמשך לאמור בעניין זה בפסק-הדין בעניין אבו-גית ובפסק-הדין בעניין נופל, שבגדרם נתבקש המשיב לתקן את הנוהל.

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם**

עת"מ 39174-11-13 עת"מ 39174-11-13
אבו סרחאן ואח' נ' שר הפנים - משרד הפנים ואח'

התוצאה

37. העתירה מתקבלת במובן זה, שעל משרד הפנים ורשות האוכלוסין וההגירה לתקן את הנוהל הנדון בתוך פרק זמן סביר, באופן שיוסדרו בגדרו כללים והנחיות למתן אשרה או רישיון לשהייה בישראל לקטין מתחת לגיל 14, לפי שיקול דעת שר הפנים, ב"תקופת הביניים" עד למילוי הדרישה של מרכז חיים בישראל במשך שנתיים.

לא מצאתי מקום להביע בשלב זה עמדה בשאלה, מה סוג האשרה או הרישיון שיש להנפיק לקטינים מתחת לגיל 14 ב"תקופת הביניים".

המשיבים ישלמו לעותרים 1 ו-5 הוצאות בסך 7,000 ₪ (כערכו של סכום זה היום), וכן את סכום האגרה ששולמה (בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום תשלום האגרה).

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י' בסיוון התשע"ז, 4 ביוני 2017, בהיעדר הצדדים.

יורם נועם, סגן נשיא